Kijken naar en praten over differentiatie met ADAPT

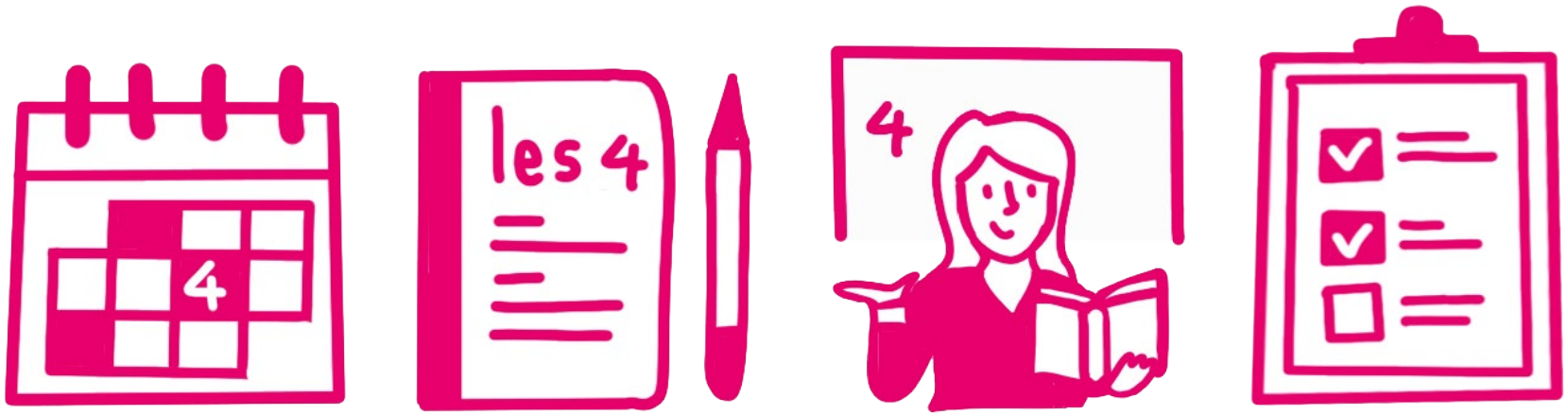
MARIEKE VAN GEEL

TRYNKE KEUNING

HAN_UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Hogeschool KPZ

UNIVERSITEIT TWENTE.

4
les 4
4

4
les 4
4

BON
€64,45
€100

BEWUST

BEREDENEERD
#A
#B
#C

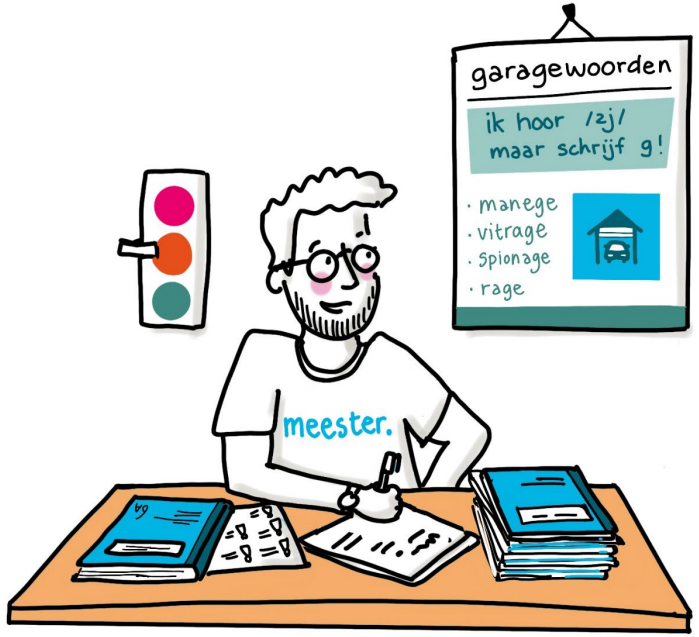

BETEKENISVOL
?!

BON
€64,45
€100

TOETS 3
A
B
C
4

BON
€64,45
€100

A6
D2
B
A
ZEEBLAD
DASHBOARD
ROOSTER
MAANDAG

garagewoorden
ik hoor /zj/
maar schrijf g!
· manege
· vitrage
· spionage
· rage
meester.

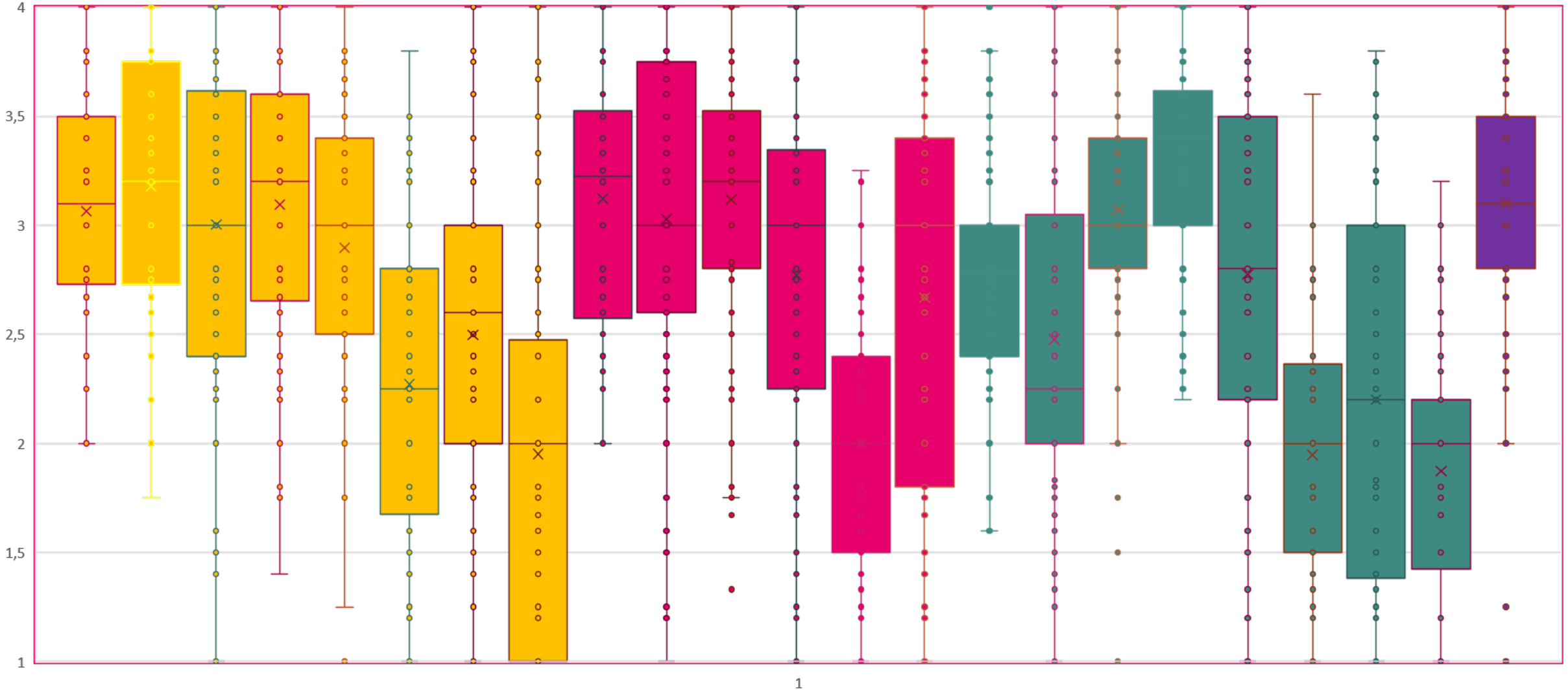
Waarom ADAPT?

- Onderzoek
- Feedback aan leraren
- Bepalen van ‘de volgende stap’
- Samenhangend overzicht
- “zo kan het eruit zien”
- Gespreksstarter
- Aanzetten tot reflectie

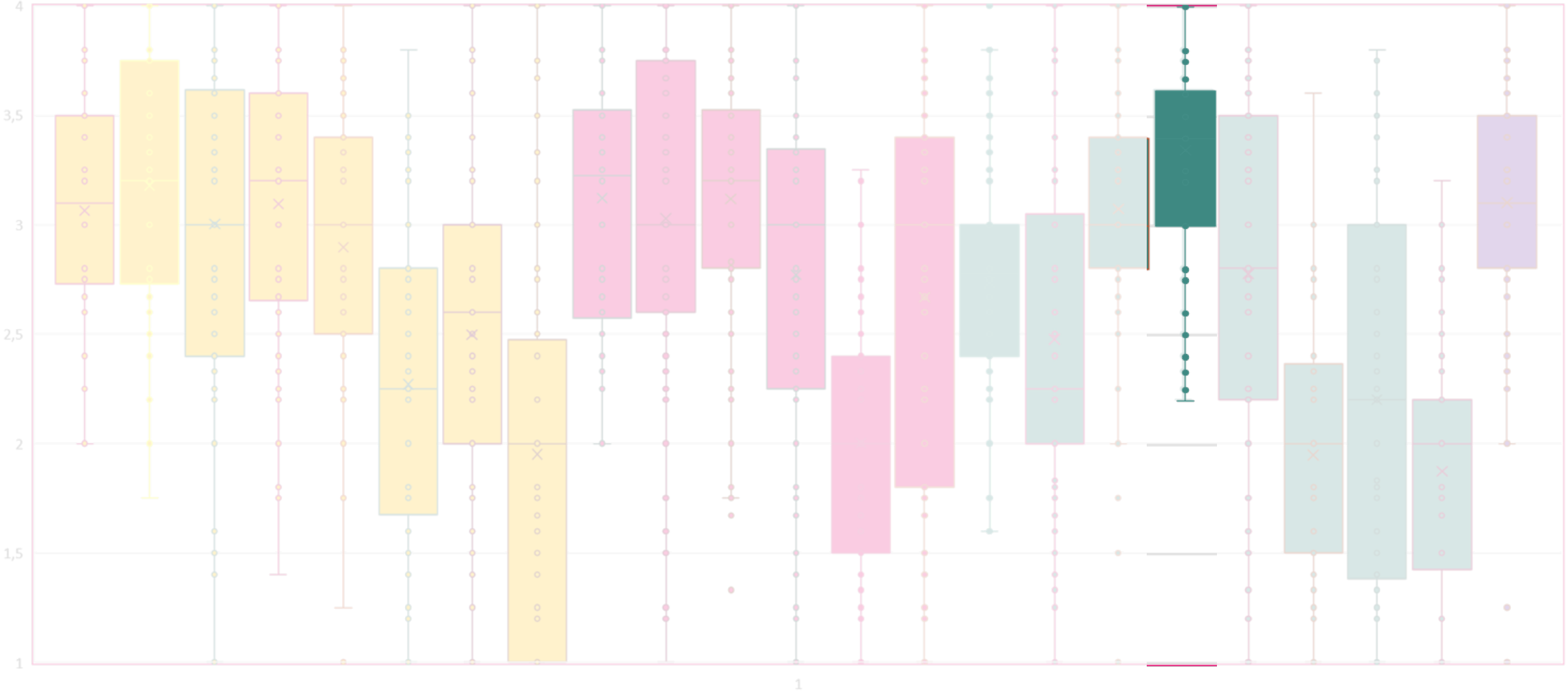

Fase	Indicator		Differentiatieprincipe				
							
1. Periode- en blok-voorbereiding	1.1	Leerlingprestaties evalueren	●	●			
	1.2	Zicht hebben op onderwijsbehoeften		●			
	1.3	Zicht hebben op aanbod	●				
	1.4	Ondersteuningsbehoeften voorspellen		●		●	
	1.5	Aanvullende remediëringsdoelen en –aanpak bepalen	●			●	
	1.6	Aanvullende verrijkingsdoelen formuleren en passend aanbod samenstellen	●		●	●	
	1.7	Instructiemomenten voor groepen leerlingen organiseren				●	
	1.8	Leerlingen betrekken bij de doelen en de aanpak					●
2. Les-voorbereiding	2.1	Lesdoel(en) bepalen	●				
	2.2	Instructiegroepen samenstellen		●		●	
	2.3	Instructie en verwerking voor de basisgroep voorbereiden				●	
	2.4	Instructie en verwerking voor de zwakkere rekenaars voorbereiden	●			●	
	2.5	Instructie en verwerking voor de sterkere rekenaars voorbereiden	●		●	●	
	2.6	Stimuleren van zelfregulatie voorbereiden					●
3. Lesuitvoering	3.1	Lesdoel benoemen	●				
	3.2	Voorkennis activeren en inventariseren		●			
	3.3	Rekendidactisch verantwoorde en doelgericht basisinstructie geven	●				
	3.4	Begripsvorming en werkproces monitoren		●			
	3.5	Instructie en verwerking voor zwakkere rekenaars in deze les	●		●	●	
	3.6	Uitdagen van sterkere rekenaars in deze les			●	●	
	3.7	Stimuleren van zelfregulatie tijdens de les					●
	3.8	Afronding van de les	●	●			
4. Evaluatie	4.1	Evalueren en vervolgacties bepalen	●	●		●	

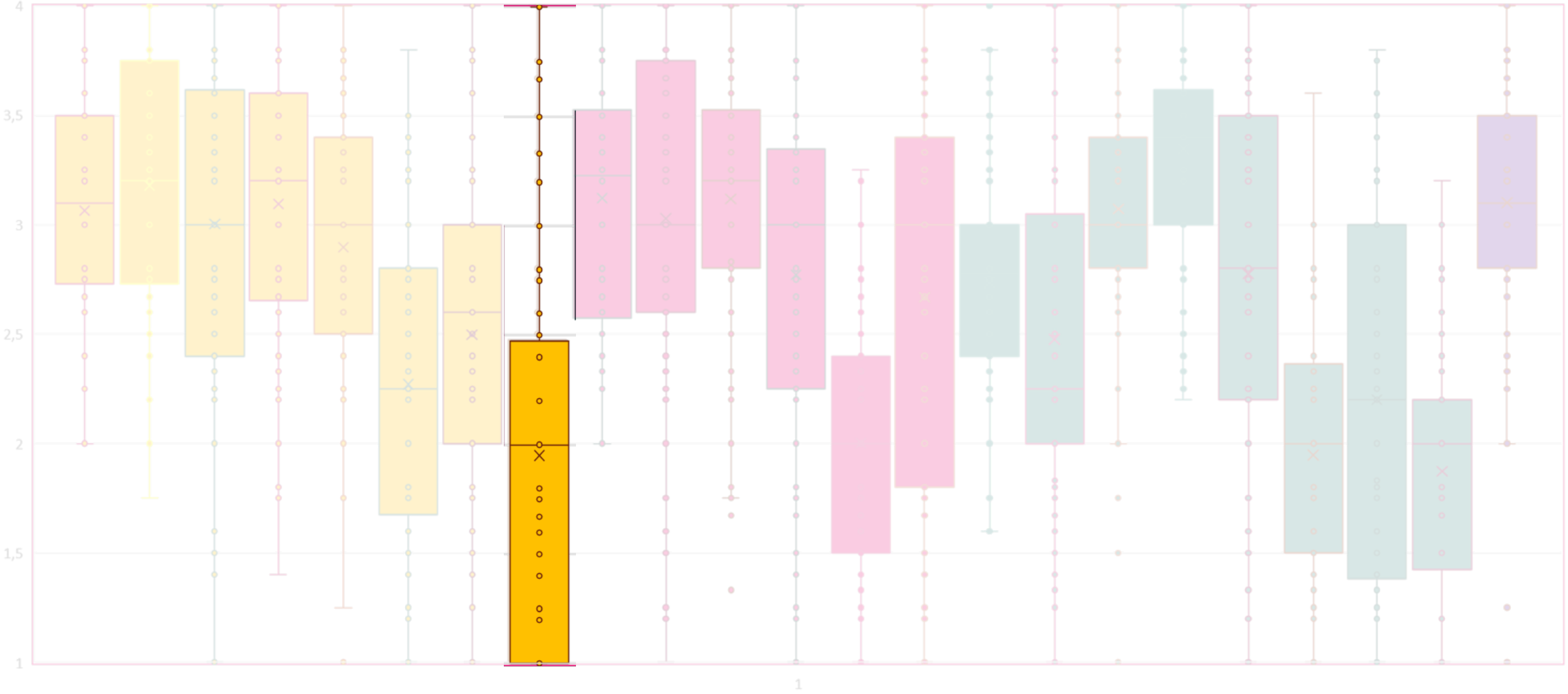
1.1

4
3,5
3
2,5
2
1,5
1
1

3.4: Begripsvorming en werkproces monitoren

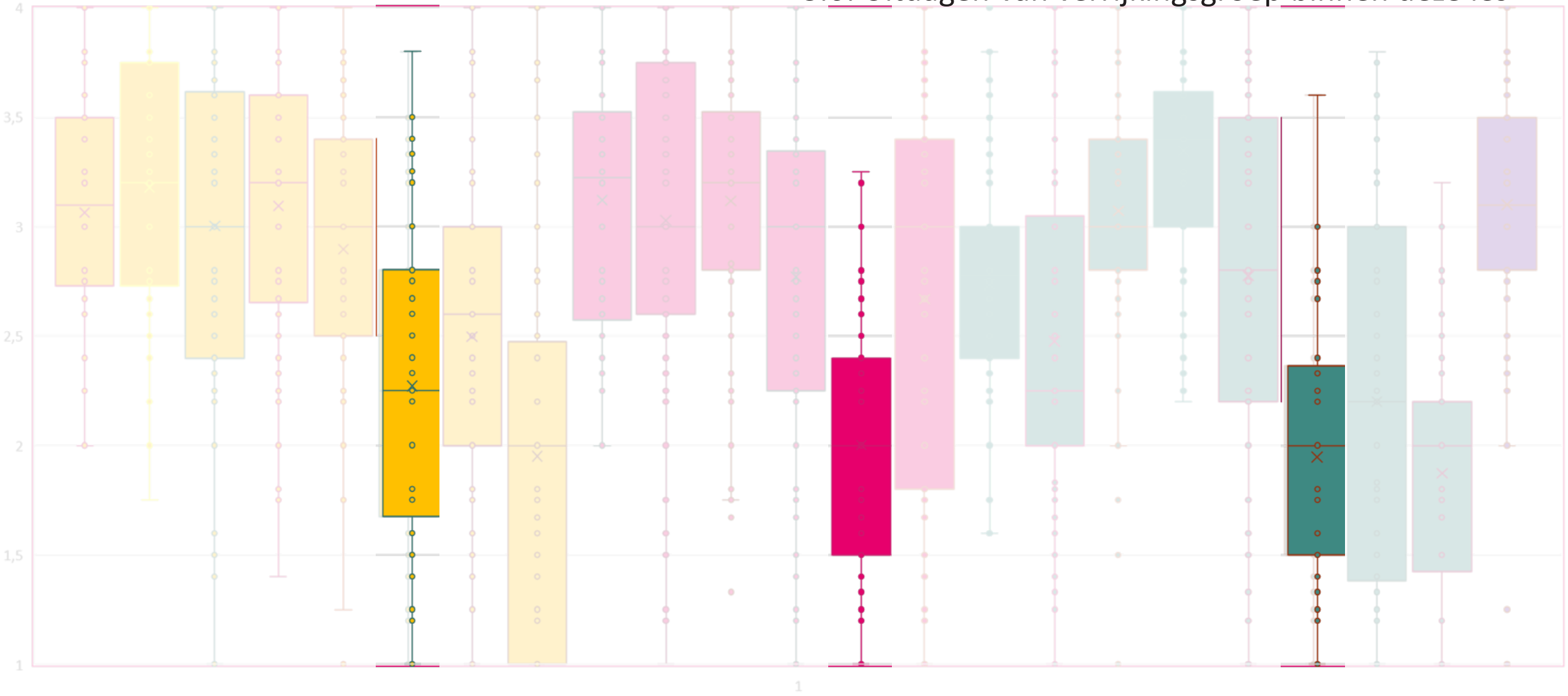
1.8: Leerlingen betrekken bij de doelen en de aanpak

1.6: Aanvullende uitdagende doelen formuleren en passend aanbod samenstellen

2.5: Instructie en verwerking voor de verrijkingsgroep voorbereiden

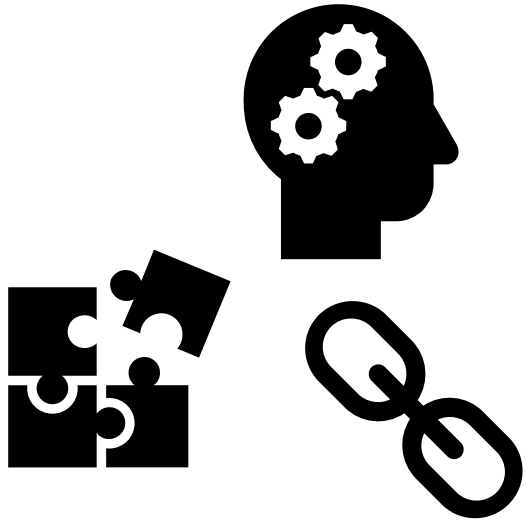
3.6: Uitdagen van verrijkingsgroep binnen deze les

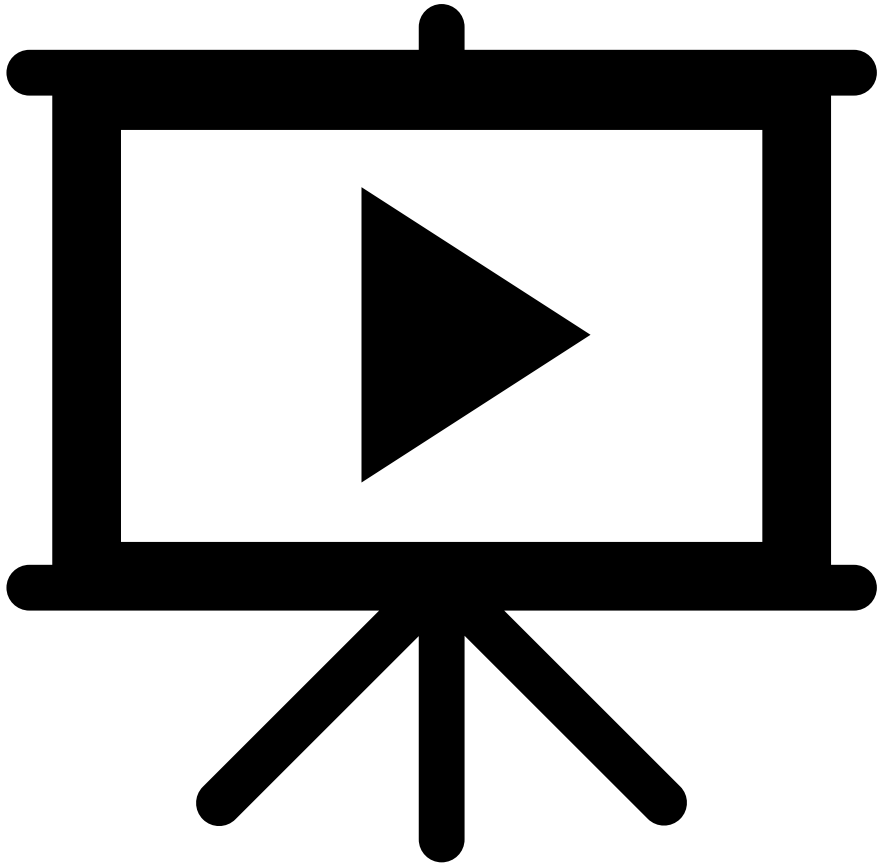

Hands-on!

BESPREKEN INDICATOREN & SCOREN VIDEOFRAGMENTEN

Instructiegroepen samenstellen

Met deze indicator wordt gemeten in hoeverre de leerkracht instructiegroepen samenstelt voor deze les. Een leerkracht krijgt hierbij een hoge score als hij zoekt naar de meest efficiënte groepering voor dit lesdoel, waarbij hij tegemoet komt aan de behoeften van alle leerlingen. Het aantal instructiegroepen staat daarbij niet vast.

2.2

Score	Omschrijving	Toelichting	Voorbeeld
1	De leerkracht denkt *niet* na over het samenstellen van instructiegroepen.		• De leerkracht geeft standaard instructie aan de hele groep en bekijkt daarna welke leerlingen vragen hebben.
2	De leerkracht *gebruikt de instructiegroepen die hij eerder gemaakt heeft of die door de software gemaakt worden, zonder hier verder bij stil te staan.*	Eerder gemaakt instructiegroepen staan bijvoorbeeld in een periodevoorbereiding of een groepsplan.	• In de lesvoorbereiding kijkt de leerkracht niet naar de samenstelling van instructiegroepen, omdat de adaptieve software tijdens de les verlengde instructiegroepen voorstelt.
3	De leerkracht *kijkt kritisch naar de behoeften van een deel van de leerlingen ten aanzien van dit lesdoel, en stelt op basis daarvan (een niet-vaststaand aantal) instructiegroepen samen.*	Hierbij kan de leerkracht afwijken van het gebruikelijke aantal instructiegroepen uit de periodevoorbereiding of schoolafspraken, maar dit hoeft niet.	• De leerkracht bepaalt dat voor dit lesdoel de drie instructiegroepen uit het groepsplan inderdaad het juiste aantal is. Daarnaast had ze in de periodevoorbereiding al genoteerd dat twee leerlingen die normaal gesproken in de basisgroep zitten bij deze les waarschijnlijk verlengde instructie nodig zullen hebben. Op basis van de afgelopen twee lessen lijkt dat haar inderdaad een realistische inschatting, dus ook dit laat ze zo staan. • De leerkracht bepaalt welke leerlingen het lesdoel al hebben gehaald en dus de klassikale instructie mogen overslaan. Hij kijkt niet ook nog naar welke leerlingen verlengde instructie nodig hebben, maar gebruikt de verlengde instructiegroep uit het groepsplan.
4	De leerkracht kijkt kritisch naar de behoeften van *alle leerlingen* ten aanzien van dit lesdoel, en stelt op basis daarvan (een niet-vaststaand aantal) instructiegroepen samen.	Hierbij kan de leerkracht afwijken van het gebruikelijke aantal instructiegroepen uit de periodevoorbereiding of schoolafspraken, maar dit hoeft niet.	• De leerkracht bepaalt dat voor dit lesdoel de drie instructiegroepen uit het groepsplan inderdaad het juiste aantal is, maar noteert ook dat twee leerlingen die normaal gesproken in de basisgroep zitten bij deze les waarschijnlijk verlengde instructie nodig zullen hebben. Daarnaast stelt ze vast dat een leerling die meestal verlengde instructie volgt dit doel al redelijk beheerst, en bepaalt ze dat hij tijdens de les mag kiezen of hij al direct zelfstandig aan het werk gaat.
n.t.b.	Er is onvoldoende informatie om te bepalen of de leerkracht nadenkt over het samenstellen van instructiegroepen in de lesvoorbereiding.		

Stimuleren van zelfregulatie tijdens de les

Met deze indicator wordt bepaald in hoeverre de leerkracht (groepen) leerlingen stimuleert in het reguleren van hun eigen leerproces. Een leerkracht krijgt een hoge score op deze indicator als hij dit op verschillende momenten doet, op verschillende manieren, en als hij daarnaast ook monitort en indien hij dit nodig acht, ingrijpt.

Verschillende manieren van zelfregulatie stimuleren tijdens de les zijn:

- Leerlingen laten bepalen waar ze staan ten opzichte van het doel;
- Leerlingen zelf laten kiezen of ze mee willen doen aan instructie;
- Leerlingen keuzes geven in de verwerking;
- Leerlingen zelf het eindproduct laten kiezen;
- Leerlingen bewust laten reflecteren tijdens de les;
- Leerlingen bewust laten evalueren na de les.

3.7

Score	Omschrijving	Toelichting	Voorbeeld
1	De leerkracht geeft *geen of geen betekenisvolle* keuze aan de groep of aan individuele leerlingen.	Een betekenisvolle keuze betekent dat de leerkracht een keuze geeft aan de leerlingen die te maken heeft met het behalen van het lesdoel. De leerkracht stimuleert de leerlingen om na te denken over wat zij nodig hebben om het doel te bereiken.	• De leerlingen mogen zelf kiezen in welke volgorde ze de sommen maken.
2	De leerkracht geeft *(een) betekenisvolle keuze(s)* aan de groep of aan individuele leerlingen. *De leerkracht monitort niet.*	De leerkracht geeft (een) betekenisvolle keuze(s) aan de groep of aan individuele leerlingen. De leerkracht monitort niet.	• De leerkracht heeft meerdere soorten verwerking of instructiegroepjes en de leerlingen mogen zelf bepalen welke keuzes zij hierin maken. De leerkracht heeft verder geen zicht op de keuzes van de leerlingen.
3	De leerkracht geeft *op één bepaalde manier* betekenisvolle keuze(s) aan de groep of aan individuele leerlingen. *Daarnaast monitort de leerkracht deze keuzes en grijpt indien nodig in.*	Eén bepaalde manier betekent dat de leerkracht op meerdere momenten keuzes kan geven, maar dat het steeds om dezelfde soort keuze gaat. Een voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld het wel of niet volgen van de uitleg. Met ingrijpen wordt bedoeld dat de leerkracht de leerlingen opnieuw laat nadenken over hun keuze of de keuze voor hen maakt.	• Na de basisinstructie laat de leerkracht de leerlingen zelf bepalen of zij willen aansluiten bij de verlengde instructie. Ze houdt daarbij in de gaten of bepaalde leerlingen zichzelf wel aanmelden voor de instructie. Doen zij dit niet, dan gaat ze even checken of de leerlingen het echt wel al begrepen hebben. • Als leerlingen zelf een keuze hebben gemaakt voor een verrijkingsopdracht, monitort de leerkracht of dit een passende keuze was. Ze bespreekt met de leerlingen of deze opdracht inderdaad uitdagend was. Als de leerlingen aangeven van niet, vraagt ze hen wat ze de volgende keer gaan kiezen om te zorgen dat het dan wel een uitdaging is.
4	De leerkracht geeft *op meerdere manieren* betekenisvolle keuzes aan de groep of aan individuele leerlingen. Daarnaast monitort de leerkracht deze keuzes en grijpt indien nodig in.	De leerkracht krijgt een hoge score wanneer hij laat zien dat hij een breed repertoire aan zelfreguleringsactiviteiten heeft en deze op meerdere manieren inzet tijdens de les.	• De leerkracht laat de leerlingen niet alleen nadenken over of zij de instructie wel of niet willen volgen, maar laat hen ook kiezen welke verwerkingsopgaven ze willen maken. De leerkracht stimuleert de leerlingen daarbij te kiezen voor de vijf opgaven die ze het lastigst vinden.
n.t.b.	Er is onvoldoende informatie om te bepalen of de leerkracht betekenisvolle keuzes geeft aan de groep of individuele leerlingen		

Hoe zou jij ADAPT willen gebruiken?

Wat heb je daarvoor nodig?

Wil jij ADAPT gebruiken?

De nieuwste versie van de handleiding is deze zomer (gratis) te downloaden op onze website.

Een gedrukte versie verschijnt bij Uitgeverij Pica.

We werken aan een online leeromgeving waarin je de ADAPT-training kunt volgen.

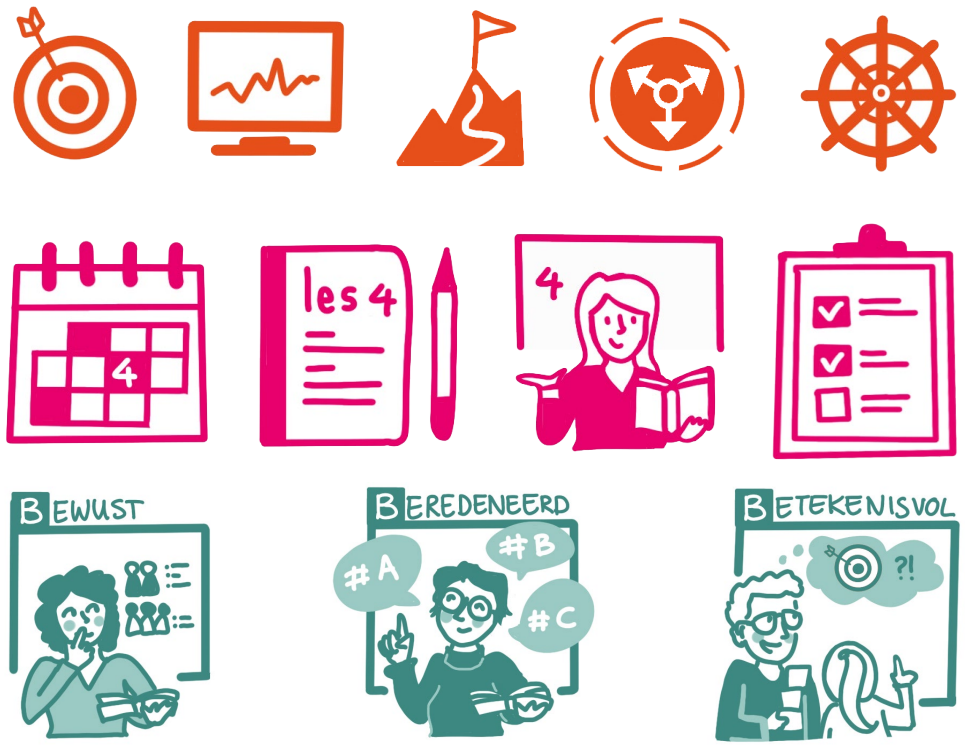
Interesse in (promotie)onderzoek naar/met ADAPT? Wij denken graag met je mee!

Het boek Differentiëren in 5, 4, 3… is eind 2021 verschenen bij Uitgeverij Pica.

De ADAPT-handleiding verschijnt in het najaar van 2022 in gedrukte vorm.

De illustraties bij de vijf principes, vier fases en drie B's zoals gebruikt in deze presentatie zijn gemaakt door Mieske.nl in opdracht van Uitgeverij Pica, in het kader van het boek *Differentiëren in 5, 4, 3 …* (Keuning, Van Geel & Smienk-Otten, 2021).

Het MATCH-onderzoeksproject waarop deze presentatie is gebaseerd, werd mede mogelijk gemaakt door financiering van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (projectnummer 405-15-733).